

SA PRVOG BIENALA MLADIH U PARIZU

Posle Venecije i San Paola i Pariz je dobio svoj Bienal. Pariski nije kao dva prethodna takmičenja priznatih zvezda likovnog neba — on je smotra mladih umetnika celog sveta. Ova velika likovna manifestacija govori preko dela slikarstva, skulpture i grafike koja dostižu ukupno do hiljadu ekspozicija sakupljenih iz četrdeset dve zemlje a od umetnika koji još nisu napunili tridesetšest godina.

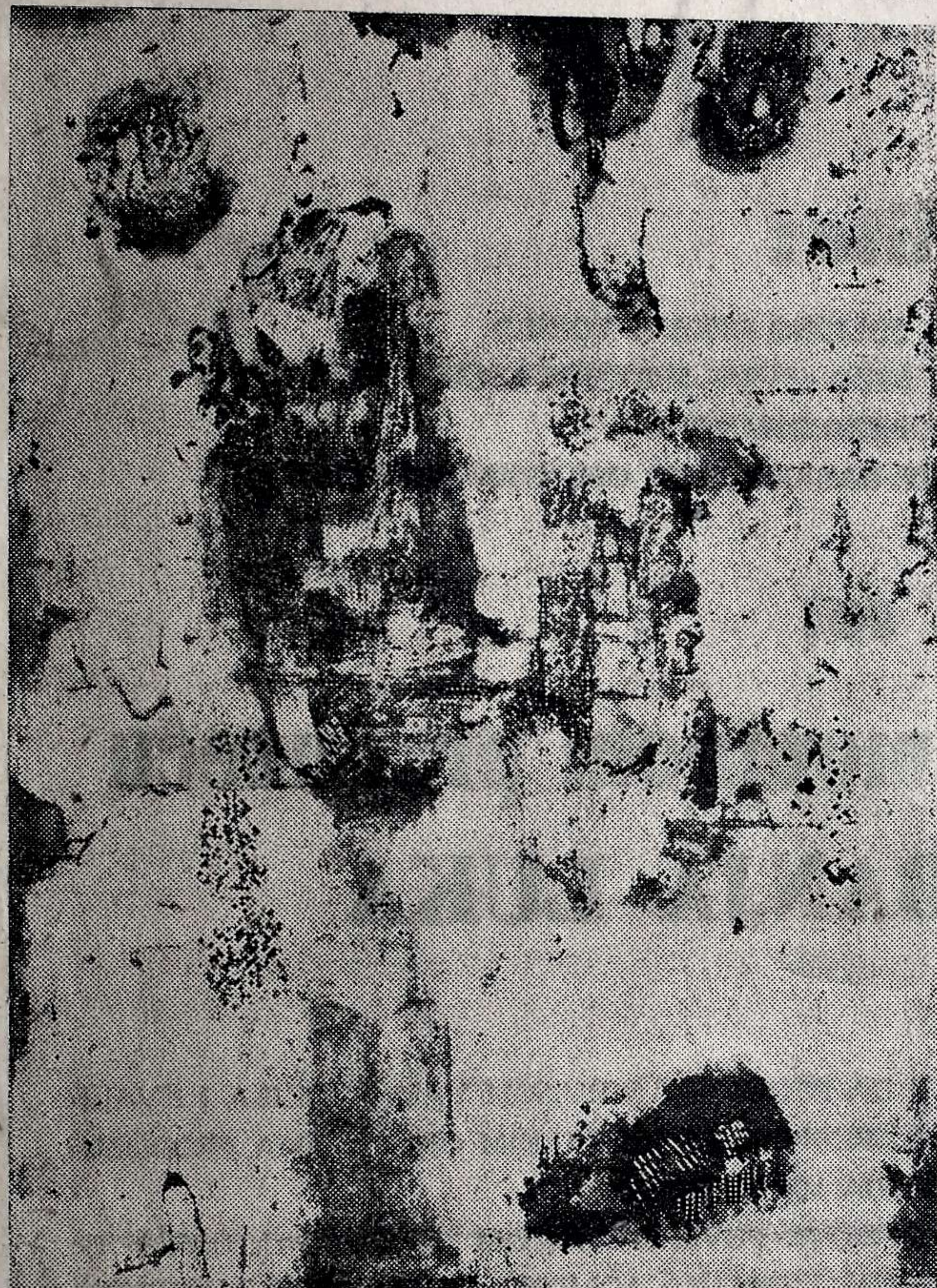
Da bi prikaz savremene mlade umetnosti, njenih uzora, težnji i orijentacija bio što bliži istini organizatori su na predlog Raymond Cogniata a uz podršku Andre Malrauxa učinili maksimum da saču-

vaju objektivnost izbora. Francuski je deo izložbe organizovan na četiri načina. U prvom je delu selekcija koju je izvršio žiri mladih umetnika iz preko hiljadu pet stotina poslatih radova, u drugom je delu izbor mladih kritičara, u trećem su mladi kojima je uprava Bienala poslala poziv na učestvovanje (slučaj Bernarda Buffeta koga ni jedan žiri njegovih vršnjaka nije hteo da izabere), četvrti deo čine umetničke grupe Informels, Rebeyrolle i Rosny kojima je povereno aranžiranje pojedinih sala. Strane sekcije birane su slobodno, bez ikakve sugestije od strane uprave Bienala a svaka po nahođe-

nju kompetentnih u dotičnoj zemlji. Tako su jedini doneli prikaz samo jednog pravca koji u svojoj sredini smatraju najkarakterističnijim (primer Poljske koja je izložila samo dela apstraktne umetnosti), drugi uplašeni da ne deluju provincijski poslali su ono što su mislili da će se najviše dopasti Parizu a u tome su obično pogrešili (Argentina, Viet-Nam, Turska, Kina i dr.), treći su nastojali da prikažu manje ili više srećno transponovanu tradiciju (Japan, Meksiko), četvrti su poslali ščaticu prigušenih talenata koliko da se jave da i oni postoje (Rumunija, Bugarska, Madarska), a peti su pokušali da u okviru raspoloživog prostora, preko nekoliko predstavnika različitih strujanja, prikažu što vernije stanje mlade likovne umetnosti u svojoj zemlji (Italija, Belgija, Jugoslavija).

Uprkos ovih različitosti, uočljivih samo vrlo pažljivom gledaocu sliva se ceo Bienal u ogromnu izložbu dela mladih koji su u većini srodni po likovnim preokupacijama a dela su im uglavnom iz domena apstraktne umetnosti. Ova činjenica i jeste uzrok tako drastične podele štampe kroz koju ustvari često ne prodire mišljenje o delima sa Bienala nego stav za ili protiv apstraktne umetnosti, iza koga se nazire i strah da Informel ne preplavi tržište ako jednog dana bude od svijuju prihvaćen. Verovatno da je bilo propusta u izboru, na čemu po neki kritičar insistira, ali i u tom bi se slučaju radilo o nekolicini umetnika, što opet ne bi uticalo na opštu fizionomiju pariskog Bienala. On donosi pregled likovnih težnji onih umetnika koji će već sutra predstavljati vodeću generaciju. A taj pregled je danas neosporno u prilog apstraktne umetnosti i to ne samo kvantitativno nego i kvalitativno. Izložena figurativna platna ne donose novine ni u koncepciji ni u načinu izražavanja, obično se s manje ili više osećajnosti i duha pretače iz likovne tradicije (čak je i Buffet bleđ i slab kao da nespretno podražava sebe od pre pet godina). Figurativna skulptura je u tom pogledu ipak interesatnija. Jedan deo apstraktnih dela, istina, nema ništa da saopšti, po neka su platna odblesak praznog blefa, površnosti ili gluposti, ali ima zato i takvih ostvarenja čija je vitalnost neosporna, koja donose dah istinskog doživljaja i pečat markantne umetničke ličnosti (Lebensztein, Manabu Mabe, Dmitrienko, Rebeyrolle, Gio Pomodoro). U svakom slučaju, na ovoj izložbi pokazali su i najmlađi ne samo zamatnu zrelost nego često i toliko opasnog virtuozieta da su se granice godina izbrisale, pa bi se ova izložba, mada jedinstvena u svojoj vrsti, mogla donekle smatrati nešto homogenijim nastavkom velikog Venecijanskog Bienala. Homogenijim svakako ne zato što su stariji u većini mnogo individualniji, nego pre svega zato, što su mladi celog sveta međusobno bliži.

Ako bi se na osnovu pregleda koje pruža Bienal smelo govoriti o umetnosti sutrašnjice — izgleda da njene obrise ne bi trebalo tražiti ni u okviru figurativnog — bar ne kako ga danas shvatamo — ali ni u domenu nama poznatih varijacija apstrakcije koja je doživela već svoju punu zrelost, pa deluje na ovoj izložbi pre kao bogat kraj nego kao plodan početak. Na pomolu kao da je nešto novo, treće...

ORDAN PETLEVSKI (JUGOSLAVIJA): JEDNOSTAVNI ZAPISI (nagrađeno na pariskom Bienalu)

Izgleda da se iz ove apsolutne slobode umetnika u odnosu na zakone stvaranja radaju uslovi za pojavu nečeg novog. Oseća se u atmosferi ove izložbe da mladi traže nešto što će da donese jednu novu umetnost. Da li su joj već ovi, naši mladi, na tragu, pokazaoće vreme. Uostalom, ohrabrujuća je koliko i poučna lepa izložba u okviru Bienala „Mladost majstora“ na kojoj mladi Chagal od 23 godine govori već jezikom kasnijeg velikog umetnika, kao što je mladi Rouault već izvanredan majstor, a dvadesetogodišnji Derain već je predstavnik govizma, dvadesetogodišnji Delaunay orizma, a dvadesetšestogodišnji Braque već je na tragu kubizma. Istina, postoji i jedno iznenađenje: dvadesetogodišnji Picasso koga je teško naslutiti iz izloženog platna. No genijalnosti su uvek čuda, a skup talenata obeležava pravce.

Ako imamo poverenja u izvanredno renomirani žiri (Moore, Zadkin, Tamayo, Grohmann, Languy, Pallucchini, između ostalih) onda su dve međunarodne nagrade koje je dobila jugoslovenska sekcija (Ordan Petlevski i Olga Jančić) povod za pretpostavku da smo i u ovoj borbi mladih za umetnost sutrašnjice sposobni da stanemo u prve redove.

Dr. Katarina AMBROZIĆ

Kupione kotine
23. okt. 1959.